

Jaarverslag 2005

Plantenziektenkundige Dienst

Voedsel en groen van internationale klasse

Onder dit motto werkt het ministerie van LNV aan veilig, verantwoord geproduceerd voedsel en een vitale natuur.

Het platteland moet economisch gezond blijven met behoud van landschap en cultuur. Tenslotte wil LNV de internationale concurrentiekracht van de agrarische sector versterken, met maatschappelijk verantwoord ondernemen als uitgangspunt.

LNV heeft anderen nodig om dit te realiseren. Alle betrokkenen moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Transparante besluitvorming is daarbij voorwaarde. LNV geeft richting, stelt waar nodig kaders, stimuleert en financiert.

Colofon

Verslagen en Mededelingen nr. 229
2006

Verkrijgbaar bij de
Plantenziektenkundige Dienst
Afdeling Bedrijfsorganisatie
Postbus 9102, 6700 HC Wageningen
Telefoon 0317 496788
Telefax 0317 421701
E-mail pd.info@minlnv.nl
Internet www.minlnv.nl/pd

Tekst en eindredactie

Chris van der Hulst
Manon Leenders

Fotografie

Bureau voor Beeld, Wageningen

Interviews

Anton Dautzenberg,
Communicatiebureau Textuur, Tilburg

Vormgeving

Cecile van Wezel,
Grafisch Atelier Wageningen

Druk

Drukkerij Modern, Bennekom

Wageningen, 12 april 2006

**Plantenziektenkundige Dienst
Wageningen**

Jaarverslag 2005

**landbouw, natuur en
voedselkwaliteit**

‘Naar een hoogwaardig fytosanitair systeem’

De Plantenziektenkundige Dienst (PD) is sterk in ontwikkeling. Het project Plant-keur zal leiden tot de uitbesteding van inspectietaken aan de privaatrechtelijke keuringsdiensten. Deze verandering past in het departementale en rijksbrede beleid, waarin verantwoordelijkheden meer bij het bedrijfsleven komen te liggen. De PD maakt zich op voor zijn nieuwe taak als kennis- en toezichtautoriteit op het gebied van plantgezondheid. In 2004 en 2005 hebben bovendien reeds twee reorganisaties op afdelingsniveau plaatsgevonden.

De PD heeft in 2005 kritisch naar zichzelf gekeken. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe visie op de organisatie en haar taken die de basis vormt voor de nieuwe organisatie. Meer dan voorheen investeert de dienst in kennis, want zonder kennis zal de PD onvoldoende in staat zijn de rol van National Plant Protection Organisation op zich te nemen.

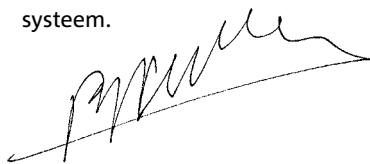
Naast kennis komt toezicht centraal te staan in de Nieuwe PD. Toezicht op de keuringsdiensten, maar ook toezicht in de vorm van handhaving. Het onderwerp toezicht staat rijksbreed op de agenda. Zo is het de wens van de Tweede Kamer om één landelijke inspectie- en controledienst op te richten. Op deze manier kan de toezichtlast voor bedrijven verminderd worden.

Het merendeel van de door de PD uitgevoerde inspecties is niet gericht op bedrijven zelf. De inspecties zijn gericht op hun producten, om im- en export volgens internationale regels mogelijk te maken. Ook bij deze inspecties hanteert de PD het uitgangspunt dat lasten voor het bedrijfsleven zo laag mogelijk moeten zijn en heeft de dienst maatregelen getroffen om de efficiency en de effectiviteit van zijn werkzaamheden te maximaliseren. Daarnaast draagt de PD met zijn in 2005 verbeterde dienstverlening en met behulp van de verdere ontwikkeling van CLIENT Import en Export zorg voor een soepel verlopend inspectieproces. De PD streeft ernaar op deze wijze de handel te faciliteren waar mogelijk en streng te zijn waar nodig.

Een toenemende oriëntatie op zijn partners binnen beleid, onderzoek en bedrijfsleven stelt de PD in staat snel te reageren op signalen uit zijn omgeving. De koers van open communiceren heeft in 2005, ondanks het feit dat meningen niet altijd overeenkomen, zeker vruchten afgeworpen. De PD zal ook in het komende jaar investeren in ‘korte lijntjes’ met zijn omgeving.

Berichten in de media als ‘Sterke groei Nederlandse tuinbouw in afgelopen 15 jaar’¹ en ‘Boomteelt booming’² maken duidelijk dat de plantaardige sector in de lift zit. De forse stijging van de al forse handelsstromen van en naar Nederland maakt duidelijk dat Nederland een grote speler is op de wereldmarkt voor plantaardige producten. In dat kader is de benoeming van Nico van Opstal, tot voor kort adjunct-directeur van de PD, tot Directeur Generaal van de European and Mediterranean Plant Protection Organisation (EPPO) in Parijs eervol voor Nederland.

Het jaar 2006 staat voor de PD wederom in het teken van verandering met als streven het op peil houden en waar mogelijk verbeteren van het fytosanitaire systeem.

Drs. R.J.T. van Lint
Directeur

Profiel

De Plantenziektenkundige Dienst (PD) is een baten-lasten dienst van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De gezondheid van planten vormt het uitgangspunt voor de werkwijze van de PD. Dit vertaalt zich in de volgende missie:

‘Wij bewaken en bevorderen de gezondheid van planten vanuit een internationale context’

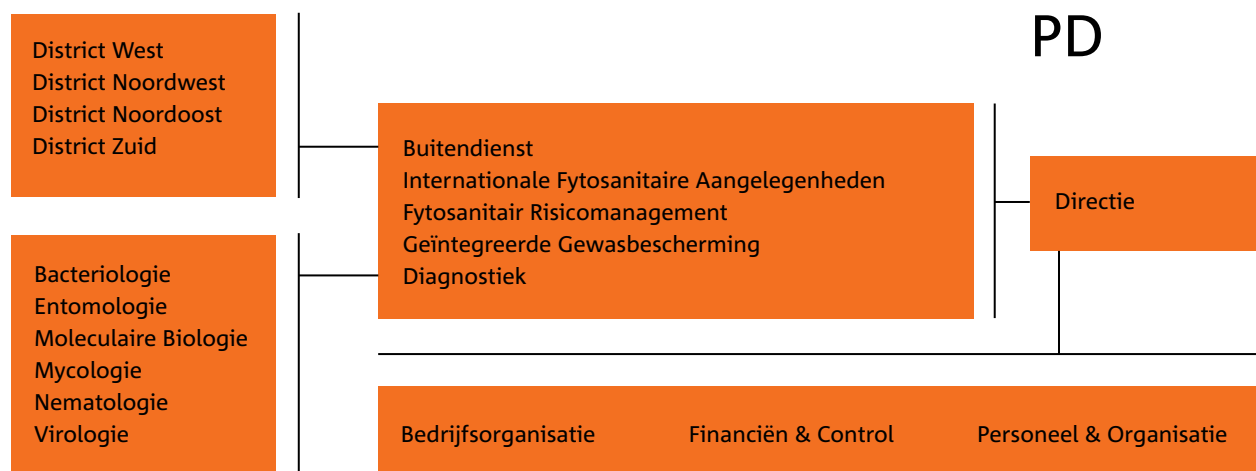
De plantgezondheid wordt bevorderd door twee systemen:

- Een hoogwaardig fytosanitair systeem, gericht op het voorkomen van introductie en verspreiding van quarantaineorganismen binnen Nederland en over de wereld.
- Een systeem van duurzame gewasbescherming, waarmee wordt bevorderd dat gevestigde ziekten, plagen en onkruiden op een veilige en duurzame wijze worden beheerst.

Een gezonde groene sector is een publiek belang waaraan PD, andere directies en diensten van het ministerie van LNV en bedrijfsleven gezamenlijk werken. De PD heeft daarin de volgende verantwoordelijkheden:

- voorkomen dat ziekten en plagen en ongewenste planten binnen Nederland en over de wereld worden verspreid (weren en vrijwaren);
- bevorderen dat planten, ziekten, plagen en onkruiden op een veilige en duurzame wijze worden beheerst (monitoren en bestrijden);
- borgen van de kwaliteit van uitbestede taken (toezicht);
- ondersteunen van de ontwikkeling van (inter)nationaal beleid (advies);
- implementeren van het gewasbeschermingsbeleid (advies);
- ontwikkelen en borgen van kennis op het gebied van plantgezondheid (kennis en methoden).

De buitendienst van de PD opereert in teams vanuit verschillende in locatiekantoren in Nederland. Het hoofdkantoor is in Wageningen gevestigd. Het aantal medewerkers bedraagt ongeveer 340.

Plantgezondheid

Maïswortelkever

De PD heeft bij een survey in 2005 op verschillende vindplekken in Nederland vijf maïswortelkevers (*Diabrotica virgifera virgifera*) aangetroffen. Deze kever is bijzonder schadelijk voor maïs en moet op grond van Europese regelgeving bestreden worden. Zo wordt voorkomen dat de kever zich permanent in Europa vestigt. Samen met LTO-Noord en de Limburgse Land- en Tuinbouwbond zijn bijeenkomsten georganiseerd om telers te informeren over de verplichte maatregelen. Eind 2005 heeft de PD onderzoek gedaan naar de mogelijke samenhang tussen de vondsten. De conclusie luidt dat sprake lijkt te zijn geweest van ten minste vier en mogelijk vijf afzonderlijke introducties. De werkwijze rondom de kever in 2005 is samen met de sectororganisaties en Directie Landbouw geëvalueerd.

In dit jaarverslag zijn uitspraken over de maïswortelkever opgenomen van diverse PD'ers. Deze quotes geven een aardig beeld van de breedte van het werkterrein van de PD op het gebied van plantgezondheid.

De PD bewaakt en bevordert in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) de plantgezondheid binnen Nederland. De dienst doet dit onder andere door het uitvoeren van inspecties aan import van planten en plantaardige producten (wering) en door het monitoren van ziekten en plagen die zich in Nederland zouden kunnen vestigen. De fytosanitaire verantwoordelijkheid van het ministerie van LNV loopt van de primaire productie (land- en tuinbouw) en handel tot en met de groene ruimte, en van klas-sieke schadelijke organismen tot en met invasieve soorten. De Directies Landbouw en Natuur stellen de kaders vast voor de uitvoering van het beleid op het gebied van plantgezondheid. Voor het afstemmen van de uitvoering van dit beleid overlegt de PD regelmatig met het bedrijfsleven. Door nationale en internationale ontwikkelingen wordt het werkgebied van de PD breder. De wereldhandel neemt toe, waardoor het aantal bedreigingen voor de plantgezondheid en de biodiversiteit ook toeneemt. De PD beschermt de groene ruimte door wering en bestrijding van schadelijke organismen. Bij het opstellen van bestrijdingsplannen gaat de PD uit van duurzame gewasbescherming om de belasting van het milieu zo veel mogelijk te beperken.

Bescherming van de groene ruimte

Het beschermen van de groene ruimte en de biodiversiteit in Nederland tegen schadelijke organismen is één van de taken van de PD. De dienst richt zijn aandacht daarbij steeds meer op invasieve planten. Dit zijn niet-inheemse planten die bij vestiging in Nederland inheemse planten kunnen verdringen. De PD verzamelt informatie over het in Nederland voorkomen van invasieve soorten en andere schadelijke organismen die een bedreiging zijn voor de biodiversiteit. Hiertoe voert de PD in de groene ruimte surveys uit. Echter, hoe meer ogen in het veld, hoe beter. Daarom zoekt de PD de samenwerking met onder andere particulieren en gemeenten om schadelijke organismen op te sporen. Om deze groepen op de hoogte te brengen van mogelijke bedreigingen worden bijeenkomsten georganiseerd en wordt er gepubliceerd op internet en in (vak)tijdschriften. In 2005 heeft de PD in de groene ruimte voor het eerst actie ondernomen tegen een invasieve vreemde plant. De Directie Natuur gaf opdracht tot de bestrijding van Skunk

Cabbage (*Lysichiton americanus*), dat was aangetroffen in een moerasbos. Hierbij is op constructieve wijze samengewerkt met de eigenaar van het bos en vrijwilligers van het IVN (Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie).

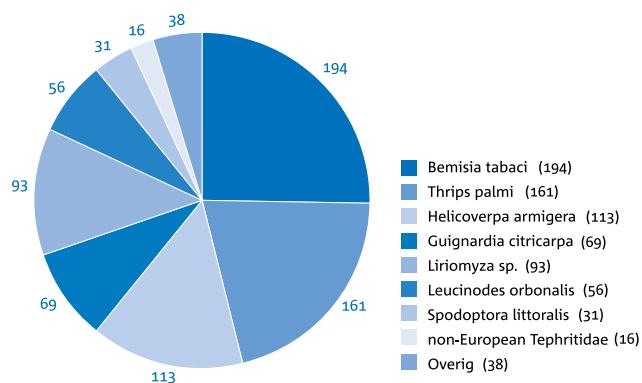
Mogelijke veroorzaker Kastanjebloedingziekte

De bloedingziekte in Paardekastanje (*Aesculus spp.*) veroorzaakt in Nederland en omliggende landen problemen in stedelijk groen, landschap en bossen. Na eerste vondsten in 2002, bleek in 2004 dat het schadebeeld op grote schaal voorkwam. De eind 2004 opgerichte werkgroep Aesculaap heeft in 2005 een onderzoeksprogramma opgesteld. De doelen van dit programma waren het vaststellen van de oorzaak van de ziekte en het in kaart brengen van de ernst en omvang van het probleem. Het onderzoek, gefinancierd door het ministerie van LNV, werd uitgevoerd samen met verschillende onderzoeksinstituten van de Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR). De PD heeft het onderzoek naar de ziekteveroorzaker gecoördineerd. In december 2005 is het eindrapport 'Red de kastanjes voor Nederland' aangeboden aan minister Veerman. Uit het onderzoek komt een bacterie naar voren als mogelijke veroorzaker van de ziekte. In 2006 wordt de samenwerking binnen de werkgroep Aesculaap voortgezet om nog meer inzicht te krijgen in de oorzaak van de bloedingziekte en een aanpak te formuleren.

Resultaten wering

Wering is het voorkomen van nieuwe problemen met ziekten, plagen en onkruiden, door de introductie van (nieuwe) quarantaineorganismen te voorkomen. De PD voert hiertoe inspecties uit aan import van planten en plantendelen. Naast het inspecteren van inspectieplichtige producten, inspecteert de PD steekproefsgewijs niet-inspectieplichtige producten om de vinger aan de pols te houden. In 2005 werd 537 maal een vondst gedaan in inspectieplichtige producten en 234 maal in niet-inspectieplichtige producten. In totaal werd er in 2005 dus 771 keer een quarantaineorganisme gevonden.

Vondsten van schadelijke organismen bij import

Evaluatie Duurzame Gewasbescherming

Om gewassen te beschermen tegen schadelijke organismen worden gewasbeschermingsmiddelen ingezet in de land- en tuinbouw. Nederland kent vooral intensieve teeltsystemen waarin relatief veel gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt. Dit resulteert in een hoge belasting van bodem, water en lucht. De nota Duurzame gewasbescherming uit 2003 bevat concrete doelstellingen op het gebied van het gewasbeschermingsbeleid. De milieubelasting moet verminderen en de voedselveiligheid verbeteren. In 2005 is het project Evaluatie Duurzame Gewasbescherming gestart waarin geëvalueerd wordt of de in de nota gestelde tussendoelstellingen worden gehaald. Aan dit project, dat in opdracht van de ministeries van VROM en LNV wordt uitgevoerd, nemen vele onderzoeksinstituten en overheidsdiensten deel. De PD neemt deel aan een aantal onderdelen van de evaluatie. Zo heeft de dienst in 2005 de verkoop- en gebruiksgegevens van gewasbeschermingsmiddelen geanalyseerd. In samenwerking met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en Alterra (onderdeel van de WUR) maakt de PD een inschatting van de milieubelasting door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die zijn vrijgesteld op grond van landbouwkundige knelpunten. Daarnaast evalueert de PD het gebruik van natte grondontsmettingsmiddelen in de periode 1997 – 2005. Op het gebied van voedselveiligheid maakt de PD in samenwerking met het RIKILT een inschatting van de mate waarin residu-overschrijdingen op land- en tuinbouwproducten toe te schrijven zijn aan specifieke weersomstandigheden. In oktober 2006 wordt het eindverslag van de evaluatie opgeleverd.

*“Uitroeijing van kleine
maïswortelkeverpopula-
ties in Nederland blijft
de komende jaren kosten-
effectief.”*

*Wiebe Lammers, afdeling
Fytosanitair Risicomanagement*

Nieuwe kennisinfrastructuur

De kennis van plantenziekten, plagen en exoten erodeert. In Nederland, in heel Europa. Studenten vinden plantgezondheid 'niet sexy'. Daarnaast is de (spaarzame) diagnostiek versnipperd geraakt over verschillende laboratoria. Een nieuwe kennisinfrastructuur is een must. Aan de PD, de WUR en de Directie Landbouw om die in ons land vorm te geven. "We hebben elkaar hard nodig."

De kennis van de plantgezondheid nadert langzamerhand een kritieke grens. De European and Mediterranean Plant Protection Organisation (EPPO) riep in 2004 de noodtoestand uit. Ook om een signaal af te geven aan de Europese Commissie. Plantgezondheid staat nog altijd niet hoog op de Europese agenda, in tegenstelling tot diergezondheid. Terwijl de economische marktwaarde van gewassen ruim veertig keer zo hoog is als die van de veestapel.

"Planten zijn niet aaibaar," is de verklaring van Louisa Tan. Zij is als beleidsmedewerker van de Directie Landbouw betrokken bij de Europese 'lobby'. "Bovendien is plantgezondheid vooral gerelateerd aan de handel; de volksgezondheid is niet direct in het geding. Maar we boeken vooruitgang; het onderwerp krijgt steeds meer aandacht, ook binnen de Europese onderzoeksprogramma's. Dat betekent dat de financiële armslag toeneemt en we binnen de lidstaten elkaar meer gaan opzoeken."

Professionaliseren

Nederland is koploper op het gebied van plantgezondheid en wil die positie verder uitbouwen. Vooruitlopend op de EU-kaders werkt het ministerie van LNV daarom samen met de WUR onder meer aan een nationaal referentielaboratorium dat bij de PD zal worden gepositioneerd. Dat moet straks als spil fungeren om de kennis over diagnostiek en de biologie van schadelijke organismen te borgen. Bovendien moet er toezicht gehouden worden op de keuringsdiensten die de eerste lijns- en routinediagnostiek uitvoeren.

"Een rol die uitstekend past bij de Nieuwe PD," zegt Nicolette Klijn, hoofd van de PD-afdeling Diagnostiek. "In de praktijk vullen we die functie voor een groot deel eigenlijk al in. Die positie moeten we nu verder uitbouwen en professionaliseren. Zodat we de informatie en kennis zo optimaal mogelijk kunnen inzetten. Op die manier kunnen we de plantgezondheid in Nederland en Europa bewaken en bevorderen." Dat betekent korte lijnen tussen de verschillende laboratoria, een duidelijke taakverdeling én toezicht.

DNA-technologieën

Daarnaast werkt de PD samen met de WUR aan een kennisunit voor beleidsadvisering en aan de inrichting van een Research & Development-unit (R&D). Piet Boonekamp van de WUR is hier nauw bij betrokken. "We moeten de R&D van plantgezondheid in versneld tempo opwaarderen. Ik doel dan op investeringen in nieuwe technologieën en detectiemethoden, maar ook op het beheren van de collecties."

Goede collecties zijn volgens Boonekamp essentieel. Om de kennis te borgen én om de opleidingen aantrekkelijker te maken. "We kunnen bijvoorbeeld DNA-technologieën toepassen bij het ontsluiten van de collecties. Studenten vinden dat interessant. Het moet weer sexy worden om je te verdiepen in plantenziekten." Aan de WUR en de PD om deze ambities te realiseren. "We hebben elkaar hard nodig. We moeten meer dan ooit tegen elkaar aan kruipen."

Kennis

“De vondsten van vijf maïswortelkevers hadden de nodige gevolgen op het gebied van gewasbescherming. Bijvoorbeeld het regelen van een vrijstelling voor het middel deltamethrin, het opstellen van een bespuitingsprotocol en het uitvoeren van spuitproeven. We zoeken nog naar een betere methode om ook achteraf te kunnen controleren of telers op de juiste manier maïswortelkever hebben bestreden. In maïsrijke gebieden met veel kevervondsten is die controle niet eenvoudig.”

Anneke Meijer, afdeling Geïntegreerde Gewasbescherming

Kennis is onmisbaar voor het adviseren over en uitvoeren van beleid op het gebied van plantgezondheid. Een duurzaam en hoogwaardig fyto-sanitair systeem steunt op kennis van schadelijke organismen en het productiesysteem en daarnaast op waarnemingen en diagnoses. Deze kennis leidt tot een beter inzicht in de risico's voor de plantgezondheid. Instrumenten voor risicoanalyse worden gebruikt om maatregelen op wetenschappelijke wijze te onderbouwen.

Als gevolg van globalisering en toenemende handelsstromen komen steeds meer nieuwe quarantaineorganismen en invasieve soorten ons land binnen. De inspectie hierop en de diagnose hiervan vragen specialistische kennis. Kennis is ook nodig om preventieve maatregelen te ontwikkelen waarmee binnenkomst of vestiging van quarantaineorganismen en invasieve soorten kan worden voorkomen. Bij vondsten dienen economische, ecologische en sociale effecten van maatregelen te worden beoordeeld en onderling te worden afgewogen. Echter, de hiervoor benodigde kennis staat binnen Nederland en de Europese Unie (EU) onder druk. Daarom zijn er met Directie Landbouw, Directie Kennis en de WUR trajecten opgezet om kennis te behouden en verder te ontwikkelen. Het fyto-sanitaire kennisstelsel zal heringericht worden. Vanuit de EU en het Fonds Economische Structuurversterking (FES) is financiering toegezegd om de kennisbasis te versterken.

Herinrichting fyto-sanitaire kennisstelsel

De wetenschappelijke basis van fyto-sanitair beleid en uitvoering staat in Europa onder druk. Tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap in 2004 is een Europees actieplan opgesteld om de fyto-sanitaire kennisbasis te herstellen. Enerzijds werd voorgesteld een stelsel van referentielaboratoria op te zetten. Anderzijds was het van groot belang om de samenwerking tussen lidstaten op het gebied van afstemming en financiering van fyto-sanitair onderzoek te stimuleren. Dit laatste voorstel heeft geleid tot de oprichting van het ERA-netwerk.

Ook in Nederland is de expertise voor fyto-sanitaire diagnostiek versnipperd over verschillende laboratoria en onderzoeksinstituten. Daarbij is er onvoldoende aandacht voor toezicht, kennisbehoud of verdeling van taken. Om deze problemen adequaat aan te pakken heeft het ministerie van

LNV in 2005 besloten tot een herinrichting van het fytosanitaire kennisstelsel. In dit nieuwe stelsel wordt er een nationaal fytosanitair referentielaboratorium ingericht, dat wordt ondergebracht bij de PD. Het referentielaboratorium zal een spilfunctie krijgen in het behoud en de ontwikkeling van kennis over diagnostiek en biologie van schadelijke organismen. In samenwerking met de WUR en andere onderzoeksinstituten worden nieuwe of verbeterde detectie- en identificatiemethoden van schadelijke organismen ontwikkeld. Nieuwe plantenziektenkundige en ecologisch-economische kennis kan ingezet worden bij de ontwikkeling van beleid. Dit zal worden gerealiseerd door het opzetten van een R&D-unit plantgezondheid.

Instrumenten voor risicoanalyse

Internationale verdragen (WTO-SPS, IPPC) vereisen dat fytosanitaire regelgeving en maatregelen gebaseerd worden op wetenschappelijke risicoanalyses. Quickscans en Pest Risk Analyses (PRA) zijn de instrumenten voor risicoanalyse. Met deze instrumenten is de PD in staat op wetenschappelijk verantwoorde wijze te onderbouwen of, en zo ja welke, maatregelen nodig zijn tegen nieuwe, potentieel schadelijke organismen. Op basis van de verworven kennis worden eliminatiescenario's opgesteld waarmee schadelijke organismen en invasieve soorten effectief kunnen worden geëlimineerd of beheerst.

Motje wel of niet quarantainewaardig

Sinds eind 2004 treft de PD geregeld ruisen van de mot *Leucinodes orbonalis* aan in importpartijen *Solanum*-vruchten (onder andere aubergines) uit Azië en Afrika.

Na de eerste vondsten heeft de PD een korte risicoanalyse (Quickscan) uitgevoerd. Hieruit bleek dat *L. orbonalis* voor grote problemen zorgt in de aubergineteelt in Zuid-Aziatische landen. De mot zou een risico kunnen vormen voor de Nederlandse kasteelt van aubergine en andere *Solanaceae*-soorten zoals tomaat en paprika. *L. orbonalis* kreeg daarom de status 'quarantainewaardig' organisme. Dit betekent dat de PD partijen met *L. orbonalis* afkeurt in afwachting van een uitgebreide PRA. Op basis van deze PRA en een sectorconsultatie heeft de PD geadviseerd om *L. orbonalis* niet langer als quarantainewaardig te beschouwen. Belangrijkste reden hiervoor is dat de introductiekans in Nederlandse kassen uiterst gering is. Begin 2006 heeft Directeur-Generaal Bergkamp van het ministerie van LNV het PD-advies overgenomen.

Financiële steun voor plantgezondheid

Nederland heeft zich in de afgelopen jaren, samen met enkele andere EU-lidstaten, ingezet om een impuls te geven aan de kennisontwikkeling op het gebied van plantgezondheid. Eén van de resultaten is de oprichting van het ERAnetwerk Plantgezondheid waarvoor in december 2005 door de EU financiering is toegezegd. Dit netwerk is een samenwerkingsverband van onderzoeksfinanciers. Het doel van het netwerk is afstemming van de nationale onderzoeksprogramma's om daarmee de kennis van plantgezondheid te vergroten, de bestaande capaciteit efficiënter in te zetten

en het onderwerp plantgezondheid hoger op de Europese kennisagenda te krijgen.

Daarnaast is er in 2005 financiering toegezegd vanuit het Fonds Economische Structuurversterking om de kennisinfrastructuur voor plantgezondheid te versterken. Hiermee kan Nederland zijn wetenschappelijke koplopperspositie op het gebied van DNA-technieken en referentiecollecties versterken. Wellicht hebben deze ontwikkelingen een positief effect op de interesse van studenten voor het onderwerp plantgezondheid.

Samenwerkingsverband Nederlandse virologen

Het aantal onderzoekers dat werkzaam is in de planten-virologie is de laatste jaren sterk afgenomen. Hierdoor dreigt dit specialisme uit Nederland, maar ook internationaal, te verdwijnen. Virologen van de WUR (PPO, PRI), de keuringsdiensten en de PD hebben daarom besloten hun faciliteiten, kennis en expertise te bundelen. Op initiatief van de PD vormen zij samen een 'Virtueel centrum voor Plantenvirologie'. In het afgelopen jaar zijn gezamenlijk de onderzoeksvragen geformuleerd voor het beleidsondersteunend onderzoek van het ministerie van LNV. Deze vragen zijn enerzijds gebaseerd op de beleidsverantwoordelijkheid van Directie Landbouw, anderzijds op actuele en te verwachten problemen in de praktijk. Twee grote projecten zijn gehonoreerd; een project op het gebied van ontwikkeling van methoden voor potentieel gevaarlijke virussen en een tweede project op het gebied van epidemiologie (virus-vector interacties). Voor dit laatste onderwerp gaat ook een AIO-project van start. Het komende jaar gaat het 'Virtueel centrum voor Plantenvirologie' zich richten op samenwerking met het bedrijfsleven en organisaties in het buitenland, onder andere via het 7e kaderprogramma van de EU.

“Het nut van een goed afgestemd draaiboek is dit jaar duidelijk gebleken. Na vondsten van de maïswortelkever konden we snel en gericht aan de slag”.

Henk Hendriks, afdeling Bureau Buitendienst

“Overtreders aanpakken”

De ‘grensproblemen’ met Rusland hebben geleid tot de oprichting van een zogeheten ‘vrachtwagenbrigade’. Dit Team Toezicht en Transport (TTT) controleert onder andere of afgekeurde partijen niet alsnog worden geëxporteerd. Bij de eerste prikacties kwamen meerdere onregelmatigheden naar voren. “We waren in het verleden te goed van vertrouwen.”

Geert Emmens geeft sinds juli vorig jaar leiding aan de ‘vrachtwagenbrigade’. “We zijn best wel geschrokken van het aantal onregelmatigheden.” Sommige exporteurs doen er alles aan om hun klanten de gevraagde producten tijdig te leveren, ook al voldoen die soms niet aan de eisen. Er zijn er zelfs die zo ver gaan dat ze de begeleidende fytosanitaire certificaten vervalsen. Emmens: “Het brengt de handelspositie van Nederland in gevaar. We zijn de poort van Europa. Daar hoort een goed sluitend fytosanitair systeem bij.”

Handhaving verbeterd

Ook de handhaving vertoont volgens Emmens een aantal lacunes. De PD nam vorig jaar het initiatief om die te dichten. “In een vroeg stadium gingen we om de tafel zitten met de Douane,” aldus Emmens. “Het eerste wat duidelijk werd, was dat het juridische kader voor een effectieve handhaving ontbreekt. Dat probleem is op de agenda gezet; in de loop van 2006 wordt misbruik van een fytosanitair certificaat strafbaar.”

“We kunnen gelukkig nu ook al iets doen.” Treft het TTT bij een grenscontrole lading aan die niet onder het certificaat valt, bijvoorbeeld afgekeurde producten, dan wordt de transporteur verplicht om de eerstvolgende tien exportzendingen door de PD te laten controleren. Tot en met de verlading. Emmens: “Is de transporteur vervolgens nog hardleers, dan ‘krijgt’ hij vijftientwintig of desnoods vijftig extra controles. Dat betekent én hogere inspectiekosten én vertraging. Zo kunnen we de overtreders toch aanpakken.”

Teamwork

Of deze aanpak werkt, moet blijken. Emmens vermoedt dat sommige Nederlandse exporteurs in andere EU-landen hun fytosanitaire certificaten aanvragen. “Dit willen we natuurlijk voorkomen. Gelukkig hebben we dit jaar de beschikking over een team van twaalf inspecteurs en daarmee de nodige armslag. Ik hoop dat er een preventieve werking van ons werk uit gaat.”

De dagelijkse en operationele leiding van het team is in handen van William van den Broek en Ruud Kanis. Hun teamleden worden onder meer getraind door de AID, die veel ervaring heeft met toezichthoudende taken. Emmens: “Het team stuit bij de controles op meer weerstand dan we als PD gewend zijn. Om goed met die situaties om te gaan, is het kunnen terugvallen op de kennis en expertise van de AID, de Douane én van de verschillende PD-teams van groot belang.”

Toezicht

“Aansluitend op inspecties in het veld, worden alle vangplaten in het laboratorium gecontroleerd op aanwezigheid van maïswortelkever. Dit sluit twijfel over de aanwezigheid van maïswortelkever op de vangplaten uit.”

*Joke Fransen, afdeling
Diagnostiek*

De PD is als inspectiedienst verantwoordelijk voor het controleren van import- en exportstromen van plantaardige goederen. Ook de controle op de naleving van gewasbeschermingsrichtlijnen wordt door de PD uitgevoerd. De PD stelt, al dan niet in overleg met de sector, inspectieregimes op. De mate waarin controle nodig is, wordt steeds vaker gebaseerd op kennis van de risico's voor de plantgezondheid.

De PD maakt zich op voor de transitie van een inspectiedienst naar een kennis- en toezichtautoriteit. Toezicht wordt daarmee een kernactiviteit. Het is echter geen nieuwe activiteit voor de PD. Op grond van wet- en regelgeving en overeenkomsten, voert de PD nu ook al audits bij derden uit. Een andere vorm van toezicht, die in 2005 is ingevoerd, is de handhaving door middel van steekproefsgewijze controles op de naleving van de fytosanitaire regelgeving door het bedrijfsleven. Deze twee vormen van toezicht vullen elkaar aan en stellen de PD in staat invulling te geven aan haar rol als NPPO (National Plant Protection Organisation).

Risicomanagement

Door de inzet van kennis streeft de PD ernaar op een zo efficiënt mogelijke wijze de vereiste garanties voor een hoogwaardig fytosanitair systeem te realiseren. Kennis van schadelijke organismen en het productiesysteem leidt tot een beter inzicht in de risico's voor plantgezondheid. Risicomanagement stelt de PD in staat met deze kennis waarnemingen (uit bijvoorbeeld inspecties) deels te vervangen. Dit betekent dat inspecties gerichter ingezet kunnen worden op die plaatsen waar een hoog risico geldt. De EU heeft in 2005 het systeem van reduced checks ingevoerd voor diverse plantaardige producten. Binnen dit systeem wordt op basis van de product-herkomstcombinatie het fytosanitaire risico ingeschat. Hoe hoger het fytosanitaire risico, hoe meer zendingen een volledige fytosanitaire controle (bestaande uit een documentcontrole, identiteitcontrole en fytosanitaire inspectie) moeten ondergaan. Van een zending met producten die niet 100% inspectieplichtig zijn en die buiten de steekproef valt, hoeven alleen de documenten gecontroleerd te worden. Bij de import van groenten en fruit werden reduced checks nog niet eerder toegepast en werd in 2005 minder vaak gecontroleerd. Voor snijbloemen gold voor 2005 een intensivering van de controle.

Export naar Rusland

In 2004 sloot Rusland de grens voor alle Nederlandse gecertificeerde plantaardige producten na de vondst van trips (*F. occidentalis*) in een aantal zendingen. In maart 2005 werd de grens weer voor alle producten geopend. Daarvoor was wel intensief overleg, afstemming en samenwerking nodig. Niet alleen met de Russische autoriteiten, maar ook met het KCB, producenten en exporteurs. Daarnaast hebben enkele Russische inspecteurs tijdelijk samen met de Nederlandse collega's inspecties uitgevoerd. De exportinspecties voor zendingen met bestemming Rusland zijn geïntensiveerd. De Russische verscherping van de fytosanitaire eisen betrof ook andere EU-lidstaten. Daarom is voor een aantal zaken (transit, re-export en gebruik van certificaten) een gezamenlijke EU-aanpak afgesproken. Er is echter nog een lange weg te gaan voordat de verhoudingen volledig genormaliseerd zijn. Tot die tijd heeft de export van Nederlandse gecertificeerde plantaardige producten naar de Russische Federatie bijzondere aandacht. Mede vanwege de problemen met de export naar Rusland is een nieuw systeem voor afgifte van exportcertificaten ontwikkeld dat op 1 februari 2006 in werking is getreden.

Audit als toezichtinstrument

Het kernteam Toezicht heeft in 2004 en 2005 het toezicht stevig verankerd binnen de organisatie van de PD. Audits zijn daarbij het voornaamste toetsingsinstrument. De PD voert audits uit op grond van wet- en regelgeving en overeenkomsten met derden. Zo houdt de PD onder andere toezicht op keuringsdiensten die namens de PD plantenpaspoorten afgeven aan bedrijven. De PD houdt ook binnen de eigen organisatie audits om het functioneren van het kwaliteitsmanagementsysteem te beoordelen. De audit is een belangrijk instrument om processen te verbeteren. De PD voert audits uit volgens de internationale standaard ISO 19011 en heeft auditprocedures opgesteld en een dertigtal medewerkers opgeleid tot auditors.

Handhaving

De PD inspecteert import- en exportstromen van plantaardige producten en geeft bij goedkeuring van een exportzending een fytosanitair certificaat af. In het voorjaar van 2005 werd de PD geconfronteerd met signalen uit Rusland dat plantaardige producten uit Nederland niet overeen kwamen met de begeleidende fytosanitaire certificaten. Inspecteren alleen was niet afdoende om deze onregelmatigheden te voorkomen. Er was een aanvullend toezichtinstrument nodig. Dit was aanleiding om in samenwerking met de AID en de Douane steekproefsgewijze controles uit te voeren op de naleving van de fytosanitaire regelgeving door het bedrijfsleven. Deze vorm van handhaving werd voor het eerst in juli 2005 bij Schiphol toegepast. Een analyse van het fytosanitaire veld en de (internationale) regelgeving maakte duidelijk dat zowel op het gebied van export als import, niet alle risico's waren afgedekt. Dit leidde tot de aanbeveling om het oneigenlijk gebruik van fytosanitaire certificaten strafbaar te stellen. Daarnaast worden bedrijven die in overtreding zijn in een verzwaard inspectieregime opgenomen. Eind 2005 is door de depar-

tementale leiding besloten om de handhavingsacties in samenwerking met de Douane een meer structurele vorm te geven. Vooralsnog tot eind 2006 zal het Team Toezicht en Transport de handhaving op zich nemen.

Samenwerking bij inspectieregime

In het voorjaar van 2005 heeft Japan grote zorg uitgesproken over de forse toename van het aantal afkeuringen van bloembollen vanwege de aanwezigheid van grond. Hoewel de PD in 2004 een aantal maatregelen had genomen, was het aantal afkeuringen toegenomen. Dit is aanleiding geweest voor diverse acties, die in nauw overleg tussen PD en de betrokken sector zijn voorbereid in de klankbordgroep bloembollen. Allereerst is met een Quicksan geïnventariseerd in hoeverre de voorraden ingevroren lelies bij exporteurs die vrij van grond verklaard waren, daadwerkelijk vrij van grond waren. Hieruit bleek een te groot deel van de onderzochte partijen toch niet grondvrij te zijn. In het klankbordoverleg is vervolgens besloten de exportinspectie van bloembollen te intensiveren. Daarbij is de inspectie-intensiteit afhankelijk gesteld van het aantal afkeuringen (bonus-malussysteem). In de zomer van 2005 is hiermee gestart voor Japan. Ook de inspectieaanpak van ingevroren lelies is in de herfst aangescherpt ter voorbereiding van het nieuwe afleverseizoen. De PD blijft bewaken of de werkwijze gaat leiden tot een afname van het aantal afkeuringen in Japan.

Regulering grondontsmettingsmiddelen (RGO)

Het Besluit regulering grondontsmettingsmiddelen (RGO) bepaalt dat grondontsmetting met metam-natrium in de periode 2001 - 2005 maximaal één maal op een perceel mag worden toegepast. De Regulering grondontsmettingsmiddelen is in 1993 ingesteld als onderdeel van het Meerjarenplan Gewasbescherming met als doel het gebruik en de afhankelijkheid van grondontsmettingsmiddelen te beperken. Voordat een bedrijf een perceel mag ontsmetten, moet een grondontsmettingsvergunning aangevraagd worden bij de PD. De PD controleert of het perceel nog niet eerder is ontsmet binnen de RGO-periode en geeft een vergunning af. De AID en PD controleren steekproefsgewijs of de grondontsmetting plaats heeft gevonden op het juiste perceel. Later wordt, eveneens steekproefsgewijs, gecontroleerd of op het ontsmette perceel het volggewas wordt geteeld dat op de vergunning staat aangegeven. Indien de PD een overtreding constateert wordt dit gemeld aan de AID die de overtreder kan verbaliseren. Uit de jaarlijkse evaluaties blijkt de RGO goed nageleefd te worden, zo ook in 2005.

“Het is best wel spannend om een groep maïstelers uitleg te geven over officiële maatregelen op hun bedrijven na een vondst van de maïswortelkever. Deze mensen moeten plotseling kosten maken. Ze krijgen voor meerdere jaren beperkingen opgelegd voor het uitroeien van de kever, om hiermee heel veel andere maïstellers in binnen- en buitenland te beschermen. Dit roept de nodige emoties op. Het spanningsveld tussen individueel en collectief belang wordt dan zeer tastbaar. Het is heel motiverend wanneer de telers uiteindelijk aangeven het nut van de maatregelen te begrijpen”.

*Frans Janssen, afdeling
Fytosanitair Risicomanagement*

‘Twinning’ met de Turken

‘Europa-specialist’ Pieter Oomen is net terug uit Turkije. Als Pre Accession Adviser helpt de PD’er kandidaat-lidstaten met de voorbereiding op de (mogelijke) toetreding tot de Europese Unie. Hij concentreert zich daarbij op de fytosanitaire zaken. “Onze deskundigheid staat in Europa hoog aangeschreven.”

Begin 2004 nam Oomen zijn intrek in een kantoor temidden van vele Turkse onderzoekers in Ankara. Met als taak de nationale wetgeving en uitvoering van inspectiezaken en diagnostiek op EU-peil te brengen. Of althans, een eerste grote stap te zetten. De PD kreeg deze opdracht van de Europese Commissie. Met zogeheten Twinning-projecten wil de EU stimuleren dat lidstaten de kandidaat-lidstaten helpen bij de toetreding.

Turkije koos overigens zelf zijn ‘twinning-partners’. De keus viel op de PD en de Griekse National Agricultural Research Foundation. De PD voor de inspectiezaken en de diagnostiek, de Grieken – ook vanwege hun mediterrane achtergrond – voor de bestrijdingsmiddelen. “Turken zijn kieskeurig,” aldus Oomen. “Ze hebben een groot gevoel van trots en willen het beste van het beste voor hun land. Dat ze voor ons kozen, is een groot compliment. Het bevestigt dat onze deskundigheid in Europa hoog staat aangeschreven!”

Voortgang

Over de fytosanitaire prestaties van Turkije zelf is Oomen duidelijk: de kennis en structuur zijn behoorlijk professioneel, maar de systematische aanpak ontbrak nog. In elk deel van het land voerden de Turken de controles op een eigen manier uit. Oomen nam Turkse inspecteurs mee op een studiereis naar Nederland. Zo bezochten ze de (buitendienst van de) PD en een aantal bedrijven. “De Turken waren onder de indruk van onze werkwijze,” blikt Oomen terug.

Het twinningproject heeft de Turken geholpen voortgang te boeken. “We hebben de Turken onder meer getraind in Pest Risk Analysis (PRA). Dit is de vereiste manier om de quarantainestatus van ziekten en plagen internationaal te rechtvaardigen. Na de training is Turkije onmiddellijk begonnen haar eigen quarantainelijst op te schonen.” Inmiddels zijn er rond de 150 organismen van de Turkse lijst geschrapt.

Wederzijds respect

Volgens Oomen stuit de overgang naar een andere inspectiewijze dan de traditionele soms op weerstand. “We hebben enkele honderden inspecteurs getraind. Ze toonden een grote belangstelling voor onze kennis. Maar zodra die kennis in een concreet handboek met regels moest worden vastgelegd, begonnen ze tegen te sputteren. Aan de andere kant merkte ik ook dat ze wel willen. Het is een kwestie van goed naar elkaar luisteren en wederzijds respect tonen.”

Oomen is tevreden over de voortgang die hij heeft geboekt. “In relatief korte tijd hebben de Turken veel van de Grieken en van ons geleerd. We hebben een goede basis gelegd voor de toekomst – en wellicht voor een toetreding van Turkije tot de Europese Unie. Ik kijk dan ook met veel plezier en voldoening terug op de afgelopen twee jaar.”

Internationaal

“Het is fantastisch om te zien hoe medewerkers gemotiveerd worden door een ‘crisis’ als de vondst van maïswortelkever. Extra lange dagen maken, zaterdag werken en verlof inleveren. Alles wordt uit de kast gehaald om dit probleem getackeld te krijgen. Niks gemopper, maar schouders eronder en aanpakken. Dan zie je de ware PD’er.”

*Jan Hendriks, afdeling
Buitendienst*

Op welke wijze de verspreiding van ziekten, plagen en onkruiden moet worden voorkomen, wordt in hoofdlijnen internationaal vastgesteld. Zo bepalen de Europese fyto-richtlijn en internationale standaarden voor een groot deel het Nederlandse fyto-sanitaire beleid. De PD heeft ook in 2005 in samenwerking met Directie Landbouw namens het ministerie van LNV actief deelgenomen aan verschillende internationale fyto-sanitaire overlegorganen. Zoals de International Plant Protection Convention (IPPC), de Europese organisatie van plantenziektenkundige diensten EPPO, en het Permanent Fytosanitair Comité. Het ministerie van LNV oefent via deze overleggen invloed uit op het Europese fyto-sanitaire beleid en de mondiale standaardisering van werkwijzen. Ook op het gebied van gewasbescherming vindt steeds meer overleg en samenwerking plaats op Europees niveau. Dit leidt tot harmonisatie op het gebied van regelgeving en toepassingen.

Internationale fyto-sanitaire taken

Fyto-sanitaire beleidsvorming heeft een sterk internationaal karakter. In voorbereiding op Plantkeur hebben in 2005 gesprekken plaatsgevonden met de Directie Landbouw van het ministerie van LNV over de taakverdeling op het gebied van internationale fyto-sanitaire zaken. Als gevolg van Plantkeur zal de positionering van de PD veranderen. Als toekomstig National Plant Protection Organisation (NPPO) wordt de PD het internationale aanspreekpunt op het gebied van de uitvoering van fyto-sanitaire taken. Directie Landbouw fungeert als coördinerende beleidsdirectie voor de PD en is verantwoordelijk voor het beleid. Voor beide partijen is het van groot belang om in internationale gremia aanwezig en zichtbaar te zijn vanuit ieders verantwoordelijkheid. Dit vraagt een heldere verantwoordelijkheids- en rolverdeling, alsmede een goede samenwerking, waaraan in 2006 nadere invulling zal worden gegeven.

Kleine toepassingen gewasbeschermingsmiddelen

Voor producenten van gewasbeschermingsmiddelen is het niet rendabel middelen voor kleine teelten op de markt te brengen. Omdat deze zogeheten kleine toepassingen wel hard nodig zijn, zet de PD zich er nationaal en internationaal voor in. Zo coördineert de PD de EU Expert Group on Minor Uses - North, die voor Europa de samenwerking

faciliteert op het gebied van kleine toepassingen. Een belangrijke taak van de Expert Group is het verzamelen en uitwisselen van informatie over kleine toepassingen. Zo heeft in 2005 elk deelnemend land een prioriteitenlijst opgesteld van gewasbeschermingsproblemen. De samengebrachte informatie gaf de landen inzicht met welke landen samen gewerkt kon worden. Verder is in 2005 een samenwerking met de Verenigde Staten gestart. Volgens EU-wetgeving mag Europa geen residugegevens uit de VS gebruiken voor voedingsmiddelen. Op het gebied van siergewassen is informatie-uitwisseling tussen Europa en de VS over kleine toepassingen echter wel zinvol. Op nationaal niveau is Nederland in dit kader een bilaterale samenwerking gestart met IR4, de Amerikaanse organisatie op het gebied van kleine toepassingen.

Aardappelmoeheid

De Europese Commissie werkt aan een nieuwe richtlijn ter bestrijding van aardappelmoeheid. Directie Landbouw van het ministerie van LNV heeft zitting in de raads werkgroep die het standpunt voor de Europese ministerraad voorbereidt. Deze directie heeft de PD advies gevraagd bij de voorbereiding van dit standpunt. In 2005 heeft de PD een uitvoeringsanalyse gedaan van de conceptrichtlijn. Daarbij werkte de dienst samen met de keuringsdiensten en laboratoria die grondmonsters nemen en deze onderzoeken op de aanwezigheid van aardappelmoeheid. In de analyse werkt de PD uit hoe Nederland de richtlijn wil gaan implementeren. Daardoor wordt vroegtijdig duidelijk wat de concrete gevolgen van de richtlijn zijn voor de telers.

Harmonisatie van residu-normen

Resten van gewasbeschermingsmiddelen kunnen achterblijven op groenten en fruit. Door het vervoederen van plantaardige producten aan vee kunnen deze bovendien in melk, vlees en eieren terechtkomen. Deze resten worden residuen genoemd. Omdat de normen voor de residuen op plantaardige en in dierlijke producten per land verschillen, werkt de EU aan harmonisatie van deze normen binnen de EU. Met de vaststelling van de nieuwe Residu-verordening (Verordening EG/396/2005) in februari 2005 is het op termijn niet langer mogelijk nationaal residu-normen vast te stellen. Harmonisatie van de residu-normen bevordert de internationale handel van landbouwproducten en beschermt de consument. De ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en LNV hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid op het gebied van residu-normen. De inzet vanuit LNV vraagt dusdanig technisch inhoudelijke kennis van (het gebruik van) gewasbeschermingsmiddelen dat de PD erbij betrokken is. De PD en de Voedsel en Waren Autoriteit (en regelmatig het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen) nemen deel aan de EU werkgroep 'Pesticides Residues' en het Permanent Comité voor de Voedselketen en Diergezondheid waarin normen voor residuen worden vastgesteld. Het ministerie van VWS treedt hierin op als woordvoerder. Daarnaast neemt de PD deel aan de Nederlandse delegatie in het Codex Comité over Pesticide Residuen (CCPR).

Wijziging fyto-richtlijn

De Europese fyto-richtlijn bevat eisen waaraan plantaardige producten moeten voldoen om te voorkomen dat schadelijke organismen met import meekomen en zich verspreiden. Per 1 januari 2005 is deze richtlijn gewijzigd. Daarmee is het nodige veranderd voor bedrijven, Douane en PD. Een belangrijke wijziging is dat documenten voortaan aan de buitengrens worden gecontroleerd. Fytosanitaire inspecties mogen alleen nog op erkende locaties plaatsvinden. In 2005 bleken het concept en de grote lijnen van de nieuwe systematiek goed in elkaar te zitten. Dit kwam in het reguliere overleg met de sector naar voren. In de loop van het jaar zijn nog wel diverse details nader ingevuld, ook nu weer in goed overleg met sector en Douane. Punt van aandacht blijft het handhavingsbeleid.

Verpakkingshout

In de internationale standaard ISPM-15 zijn maatregelen voor de behandeling en markering van verpakkingshout vastgelegd om te verhinderen dat schadelijke organismen zich ermee verspreiden. Deze internationale standaard is sinds 1 maart 2005 van kracht voor verpakkingshout dat de EU binnengebracht wordt. Steeds meer landen stellen bij invoer verplicht dat het verpakkingshout aan de eisen van ISPM-15 voldoet. Nederlandse bedrijven kunnen hun productieproces laten controleren om te bepalen of het aan de eisen voldoet. De Stichting Markering Houten Verpakkingen (SMHV) laat deze controles uitvoeren door onafhankelijke certificerende instellingen. Er vinden periodiek controles plaats bij bedrijven die deelnemen aan dit Markeringsprogramma houten verpakkingen.

PD en Douane hebben in 2005 steekproefsgewijs gecontroleerd of er geen schadelijke organismen met het verpakkingshout meekwamen. Ook hebben zij risicoprofielen opgesteld waardoor de steekproef meer toegespitst is op die herkomsten en producten waarbij grotere kans is op het niet voldoen aan de eisen.

“In Nederland zijn we snel en kordaat opgetreden bij de vondsten van maïswortelkever in 2005. We hadden een draaiboek klaarliggen en hebben aandacht gegeven aan allerlei aspecten. Zo hebben we gekeken naar de wijze van bespuiting en wat te doen met maïs in particuliere tuinen. Dit alles bij elkaar en het feit dat we al vele jaren maïswortelkevervallen controleren in maïsvelden, geeft blijk van een gedegen aanpak. Een aanpak waarover ik internationaal graag vertel en waarmee we kunnen laten zien dat we een PD zijn die weet hoe op te treden.”

*Nico Horn, afdeling
Internationale Fytosanitaire
Aangelegenheden*

“Een pittige klus”

Ruim een jaar geleden kwam hij binnen bij een PD ‘in verandering’. Directeur Rob van Lint trof veel onrust aan. Maar ook enthousiasme en motivatie. “Ik werd aangenaam verrast door de enorme passie van de medewerkers. De organisatie straalt kracht uit, ondanks de reorganisatie. Het zal ons dan ook lukken om van de PD dé gezaghebbende autoriteit van plantgezondheid te maken in binnen- én buitenland.”

Van Lint was de afgelopen jaren directeur van de Directie Visserij van het ministerie van LNV. Een totaal ander werkveld. Volgens hem is dat geen handicap, maar eerder een voordeel. Als relatieve buitenstaander heeft hij een frisse, onafhankelijke kijk op het werk van de PD. En op de nieuwe rol als de National Plant Protection Organisation (NPPO) van Nederland. Een rol waar de PD het komende jaar flink in moet investeren.

“We hebben het afgelopen jaar goede stappen gezet,” zegt Van Lint. “In het na-jaar zijn de rapporten Plantkeur en Toekomstvisie verschenen. Het rapport Plantkeur bevat duidelijke analyses van de wijze waarop wij inspecties en diagnoses kunnen overdragen aan de keuringsdiensten. En hoe wij toezicht gaan houden op het werk van die keuringsdiensten. De kwaliteit mag immers niet verloren gaan, het buitenland zal ons kritisch blijven volgen.”

Waardering

Van Lint is dan ook blij dat het bedrijfsleven het werk van de buitendienst van de PD als norm stelt voor de toekomst. Private keuringsdiensten moeten dit service-niveau gaan bieden. “Ik zie dat als een waardering. Weliswaar een impliciete waardering, maar dat geeft niet. We zitten ook niet te wachten op complimenten. De overheid krijgt nu eenmaal vaak kritiek, daar moet je mee leven. Dat hoort bij het vak.”

Dat neemt volgens Van Lint niet weg dat ook de PD op zijn beurt het werk van de keuringsdiensten kritisch zal volgen. “Daarbij zullen we uiteraard – waar mogelijk – uitgaan van de waarborgen die de kwaliteitssystemen van de keuringsdiensten zelf al bieden. Maar waar nodig zullen we streng zijn. We moeten ervoor zorgen dat de Nederlandse positie onbetwistbaar is. Het buitenland moet duidelijk zien dat we in Nederland ons fytosanitaire systeem op orde hebben. Daar heeft het bedrijfsleven baat bij. Sterker nog, het is een absolute voorwaarde voor onze economie.”

Vertrouwen

In 2007 moet de nieuwe PD een feit zijn; de uitvoerende taken moeten dan zijn overgenomen door de keuringsdiensten. 2006 wordt dus een belangrijk jaar. Ook een moeilijk jaar, want de werkdruk is hoog terwijl de organisatie kampt met een onderbezetting. Van Lint: “Onze mensen krijgen dit jaar flink wat voor de kiezen. We moeten onze mouwen opstropen en de schouders eronder zetten. We staan voor een pittige klus. Het is aan het managementteam en de leidinggevenden om het proces in goede banen te leiden.”

“Ik heb er alle vertrouwen in dat we in onze opzet slagen. Zoals ik al zei, het bruist van de energie bij de medewerkers. Dat is fijn, want zij moeten het doen; zij zijn de deskundigen en het gezicht van de PD. Ik zal me ervoor inzetten om ze daarbij te helpen. Onder meer door een goed sociaal beleid te voeren. Daar hoort duidelijke communicatie bij; eerlijkheid en geen verborgen agenda's. Samen investeren we in een PD die klaar is voor de toekomst. Een PD waar we trots op kunnen zijn.”

Personeel en organisatie

Plantkeur en de toekomst van de PD. Dit waren in 2005 de kernwoorden voor de ontwikkeling van de organisatie. Een ontwikkeling die niet alleen alle medewerkers van de PD rechtstreeks raakt, maar die ook van betekenis is voor alle andere bij plantgezondheid betrokken partijen. Naast deze majeure ontwikkeling is bij de PD ook een aantal kleinere, interne veranderingen uitgevoerd. Kortom, de PD was in 2005 volop in beweging.

Plantkeur

In 2004 is de beweging in gang gezet om op het gebied van plantgezondheid meer verantwoordelijkheid te leggen bij het bedrijfsleven. Deze beweging, onder de noemer Plantkeur, moet er toe leiden dat inspectietaken van de PD overgaan naar vier private keuringsdiensten. Medewerkers van de PD hebben zich samen met LNV-collega's, keuringsdiensten en bedrijfsleven ingezet voor de uitwerking van Plantkeur. In september 2005 heeft het ministerie van LNV een conceptrapport aan de private sector aangeboden ten aanzien van de overdracht van taken en op welke wijze daarbij de (internationale) ministeriële verantwoordelijkheid voor plantgezondheid gewaarborgd blijft. Vast staat dat, ook na overdracht van taken, de rol van NPPO bij het ministerie van LNV en de PD blijft. In november zijn de onderhandelingen aangevangen tussen het ministerie van LNV, de keuringsdiensten en het bedrijfsleven over de wijze waarop en onder welke voorwaarden taken en medewerkers van de PD naar de keuringsdiensten kunnen overgaan. De verwachting is dat deze overgang in 2007 daadwerkelijk kan plaatsvinden.

Toekomst van de PD

De overdracht van taken van de PD heeft grote gevolgen voor de wijze waarop de bij de PD blijvende taken moeten worden georganiseerd. Om de rol, positie en organisatie van de PD in de toekomst te bepalen is – parallel aan Plantkeur – in 2005 het project Toekomstvisie PD uitgevoerd. Vast staat dat de nieuwe PD in ieder geval een belangrijke rol zal hebben bij het toezicht en het instandhouden van kennis op het gebied van plantgezondheid. Vooruitlopend op de vormgeving van deze nieuwe PD, als kennis- en toezichtautoriteit, is een Team Toezicht en Transport opgericht. Dit team voert in samenwerking met de AID en de Douane steekproefsgewijze controles uit op de naleving door het bedrijfsleven van fytosanitaire regelgeving. Eind 2005 is gestart met de uitwerking van het rapport 'Toekomstvisie

PD'. Dit moet in 2006 leiden tot een voorgenomen organisatiebesluit voor de nieuwe PD, waarin taken, formatie en vorm van de nieuwe organisatie worden beschreven. Na het doorlopen van een aantal formele procedures kan de nieuwe PD in 2007 van start gaan.

Reorganisatie Diagnostiek en Buitendienst

Per 1 mei 2005 is de reorganisatie van de afdeling Diagnostiek afgerond met de plaatsing van de medewerkers op hun nieuwe functie. Alle medewerkers hebben een plaats gekregen in de nieuwe organisatie. Met deze reorganisatie en het in aanbouw zijnde nieuwe laboratorium is de afdeling uitermate goed toegerust op haar huidige taken en haar rol binnen de nieuwe PD. Ook wordt voldaan aan alle eisen die nationale en internationale regelgeving stellen.

In 2005 zijn daarnaast de districten van de Buitendienst van de PD gereorganiseerd. Ook bij deze reorganisatie hebben alle medewerkers een plaats gekregen. Deze reorganisatie had tot doel om de buitendienst beter toe te rusten op zijn taken. Enerzijds met het doel om ook in de periode vóór de overdracht van taken een zo hoog mogelijke kwaliteit te blijven leveren. Anderzijds om meer ruimte te creëren bij de leidinggevenden om de medewerkers in de districten te kunnen ondersteunen tijdens het transitieproces ten gevolge van Plantkeur.

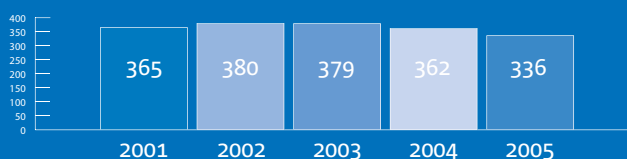
Begeleiding medewerkers

Het Sociaal Flankerend Beleid van Rijk/LNV is sinds september 2005 van kracht door met het uitbrengen van de 'Toekomstvisie PD' de PD formeel in reorganisatie te verklaren. In september 2005 zijn de PD-medewerkers door de Secretaris-Generaal van het ministerie van LNV ingelicht over de globale personele gevolgen die Plantkeur en de vormgeving van de nieuwe PD hebben. Samen met de andere veranderingen bij de PD (Diagnostiek, Buitendienst, bedrijfsproces) leidt deze ontwikkeling bij de medewerkers tot een hoge werkdruk en onzekerheid over de toekomstige persoonlijke situatie. Tegelijkertijd vragen het lopende primaire en secundaire proces om voldoende menskracht. Met het oog hierop, maar ook vanwege het hoge ziekteverzuim en vanwege het vertrek van 22 medewerkers met FPU+, is actief geworven voor een groot aantal vacatures en wordt gestuurd op het verlagen van het ziekteverzuim.

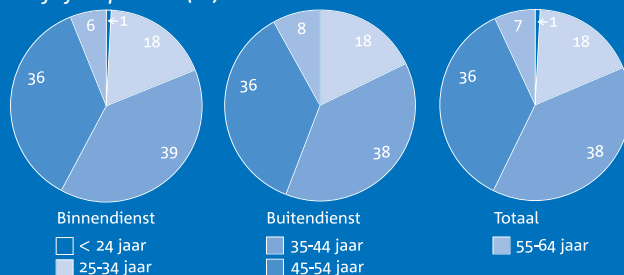
Omdat gebrek aan informatie het gevoel van onzekerheid en onbehagen vergroot, zijn de medewerkers van de PD het afgelopen jaar goed op de hoogte gehouden van de voortgang van de diverse verandertrajecten. Hiertoe is regelmatig een nieuwsbrief verschenen en is via het PD-intranet informatie verstrekt. Tijdens regionale bijeenkomsten heeft de directie de medewerkers mondeling op de hoogte gebracht van de diverse ontwikkelingen. Samen met de directie P&O spant de PD zich maximaal in voor zijn medewerkers om hen, eventueel buiten de PD, zoveel mogelijk perspectief te bieden, inclusief flankerend beleid. Het gaat dan onder andere om het wegnemen van belemmeringen bij het accepteren van een nieuwe baan buiten de PD. Veel medewerkers hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om loopbaanvragen te stellen aan de loopbaanadviseur van de PD.

PD in Cijfers

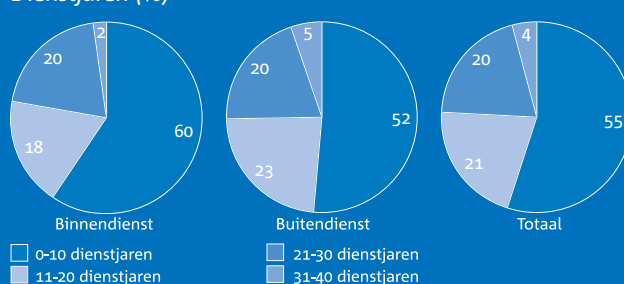
Aantal medewerkers in vast dienstverband

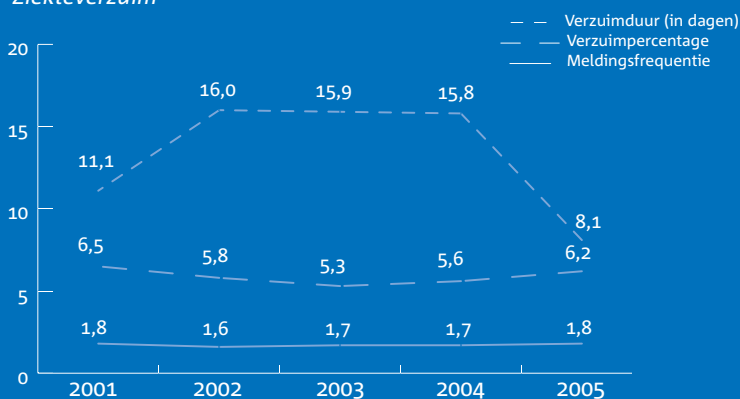
Leeftijdsoopbouw (%)

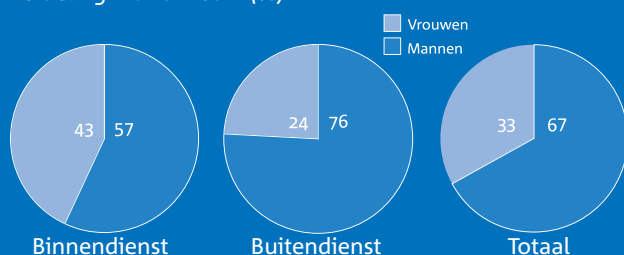
Dienstjaren (%)

Ziekteverzuim

Verdeling man / vrouw (%)

Bedrijfsvoering en bedrijfsresultaten

Efficiënte en effectieve bedrijfsvoering is één van de strategische doelstellingen van de PD. De PD streeft bovendien naar een hoog niveau van dienstverlening. In 2005 is dit vertaald in een verhoogd servicelevel. De dienstverlening is met name in het weekend verbeterd waardoor er betere aansluiting is op de logistiek van het bedrijfsleven. Op het gebied van ICT is er veel aandacht besteed aan het stabiel maken van CLIENT import en zijn voorbereidingen getroffen voor de implementatie van CLIENT export. Verder investeert de dienst nog steeds in effectieve communicatie met zijn omgeving. Een sectorgerichte aanpak staat hierin centraal. Op het gebied van de huisvesting zijn in 2005 met name inspanningen gedaan ten bate van de nieuwbouw voor het laboratorium.

ICT

Op ICT-gebied was de verdere ontwikkeling van CLIENT export één van de speerpunten in 2005. CLIENT maakt het mogelijk om aanvragen voor inspecties digitaal aan te melden. De PD heeft samen met het bedrijfsleven een informatieanalyse uitgevoerd van alle exportprocessen van plantaardige producten. De analyse van CLIENT export wordt begin 2006 omgezet in een ontwikkelingsplan, waarin duidelijk moet worden hoe en wanneer implementatie van het systeem plaatsvindt. Een toenemend aantal bedrijven maakt reeds gebruik van CLIENT import. Voor dit systeem is in 2005 verder gewerkt aan het stabiliseren en consolideren van zowel de applicatie, de techniek als de beheerorganisatie. De gehele ondersteuning van het inspectieproces is hiertoe grondig geanalyseerd. In 2006 wordt gestart met de implementatie van de verbetervoorstellen die hieruit zijn voortgekomen.

Verder hebben in 2005 de nieuwe fyto-richtlijn en het nieuwe tariefstelsel geleid tot aanpassingen in de ondersteunende ICT-systemen. De voorbereidingen hiervoor hebben al in 2004 plaatsgevonden, maar in 2005 zijn de ICT-aanpassingen daadwerkelijk uitgevoerd.

Communicatie

De PD streeft naar heldere, effectieve en open communicatie met zijn omgeving. In het communicatiebeleid staat snel en sectorgericht communiceren dan ook centraal. De inzet van internet als communicatiemiddel is in 2005 verder uitgewerkt. Internet werd gebruikt voor de communicatie over onderwerpen als het nieuwe tariefstelsel van de PD en

de nieuwe werkwijze met exportcertificaten per 1 februari 2006. Ook is een begin gemaakt met het digitaal beschikbaar stellen van landeneisen die gelden bij de export van plantaardige producten. In de loop van 2006 zullen de digitale landeneisen alle papieren exporthandboeken vervangen. Verder is in 2005 het LNV-loket ingezet om vragen op te vangen over de maïswortelkever en facturen. Ook heeft de PD veel geïnvesteerd in persoonlijke communicatie. Zo organiseerde de dienst bijeenkomsten om het nieuwe tariefstelsel uit te leggen aan vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. De vondsten van maïswortelkever gaven aanleiding om bijeenkomsten voor getroffen telers te organiseren. Periodiek worden beleidsvoornemens op uitvoeringsgebied besproken in sectorwerkgroepen, waaraan vertegenwoordigers van het bedrijfsleven deelnemen.

Huisvesting

De PD krijgt in 2006 nieuwe laboratoria. In 2005 is gestart met de bouw van het Quarantainegebouw dat de nieuwe laboratoria huisvest. De oplevering vindt plaats in het voorjaar van 2006. Een belangrijke reden voor de nieuwbouw is dat de oude laboratoria niet voldoen aan recente wet- en regelgeving op het gebied van werken met schadelijke organismen, planten en plantaardig materiaal. De nieuwe laboratoria voldoen wél aan deze voorwaarden. Ook voor het algemene belang van de PD en zijn internationale ambitie is een goede laboratoriumvoorziening met de nieuwste, veiligste microbiologische technieken noodzakelijk.

Milieu en Arbo

Voor de nieuwbouw van het Quarantainegebouw en de verbouw van de kassen zijn in 2005 een milieu- en lozingsvergunning verleend. Om te blijven voldoen aan de eisen die uit de vergunningen voortkomen, is de PD in 2005 gestart met het opzetten van een beheersplan. Verder is in 2005 invulling gegeven aan een wijziging in de Arbowet, die bepaalt dat er preventiemedewerkers moeten zijn. Binnen de PD resulteerde dit in zeven preventiemedewerkers. De preventiemedewerkers bieden ondersteuning bij de gezondheid en veiligheid op de werkvloer. Zij signaleren (toekomstige) knelpunten in de arbeidsomstandigheden en gaan hier (bij voorkeur preventief) mee aan de slag. Verder is de regiegroep arbozorg nieuw leven ingeblazen. Deze groep neemt op beleidsniveau beslissingen over arbo-aangelegenheden. Ten slotte is in 2005 gestart met het actualiseren van de verplichte risico-inventarisatie en -evaluatie. De preventiemedewerkers spelen een belangrijke rol bij het in kaart brengen van alle arborisico's.

Tarieven en facturen

In navolging van in 2004 en 2005 gemaakte afspraken met het bedrijfsleven is op 1 april 2005 het tariefstelsel van de PD gewijzigd. Deze wijziging was onder andere noodzakelijk door de implementatie van de nieuwe fyto-richtlijn en de introductie van een nieuw kostprijsmodel voor de PD. Bij de ontwikkeling van het nieuwe tariefstelsel zijn na overleg met het bedrijfsleven zoveel mogelijk knelpunten uit het oude stelsel weggenomen. De introductie van het nieuwe

tariefstelsel vroeg enige gewenning aan de kant van het bedrijfsleven. Dit uitte zich in vele vragen over de concrete uitwerking ervan. Het LNV-loket is ingeschakeld om de beantwoording van vragen zo snel en efficiënt mogelijk te laten verlopen.

De verwerking van het nieuwe tariefstelsel in de administratie van de PD leidde tot problemen in het factureringsproces. Hierdoor werden facturen met vertraging verzonden. In het najaar van 2005 is deze vertraging grotendeels weggewerkt. De PD is begin 2006 begonnen met het tweewekelijks versturen van facturen. Eind 2005 is een verzwaard betalingsregime in werking getreden. Hierdoor kan de PD sneller een incassoprocedure starten.

Kwaliteit

	2003	2004	2005
Klaagschriften	8	8	17
Aantal afgehandeld	7	9	14
Aantal (gedeeltelijk) gegrond verklaard	0	2	1
Beroeps- en bezwaarschriften	14	16	20
Aantal beslissingen/uitspraken	37	29	13
Aantal toegekend	0	3	1

Er zijn in 2005 17 klaagschriften binnengekomen die op drie klaagschriften na zijn afgehandeld. Eén klaagschrift is deels gegrond verklaard. De meeste klaagschriften hadden betrekking op het tariefstelsel van de PD.

Van de 20 ontvangen beroeps- en bezwaarschriften zijn er 13 afgehandeld. Eén bezwaarschrift is gegrond verklaard. Het gaat hier om een besmetverklaring als gevolg van een onterechte notificatie uit Frankrijk. De schade die met deze onterechte besmetverklaring samenhangt wordt in kaart gebracht.

Doelmatigheid

Bezetting	390
Productiviteit	48 %

Bezetting is het gemiddeld aantal fte, inclusief inhuur, gezien over het hele jaar. Productiviteit is het percentage uren dat daadwerkelijk is besteed aan producten. De productiviteit was in 2005 iets lager dan in voorgaande jaren omdat veel tijd is gestoken in Plantkeur. Een precieze vergelijking in aantallen en percentages met voorgaande jaren is niet mogelijk vanwege de invoering van nieuwe prestatieindicatoren in 2005.

Verkorte jaarrekening

Status financiële verantwoording 2005

De Plantenziektenkundige Dienst voert taken uit in het kader van de Plantenziektenwet, Europese regelgeving en internationale verdragen. Voor de uitvoering van wettelijke taken, waarop het profijtbeginsel niet van toepassing is, en voor beleidsondersteuning ten behoeve van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ontvangt de Plantenziektenkundige Dienst een bijdrage van het ministerie. Voor de uitvoering van wettelijke taken, waarop het profijtbeginsel van toepassing is, brengt de Plantenziektenkundige Dienst een in beginsel kostendekkend tarief (retributie) in rekening. Indien de dienst, afgeleid van zijn kerntaken, opdrachten voor derden uitvoert, betreft dat opdrachten die niet conflicteren met de wettelijke taken en bijdragen aan kennis en/of gelijkmatige arbeidsfilm.

Financieel resultaat

De PD sluit het jaar 2005 af met een negatief resultaat van € 1,2 mln. Ten opzichte van de begroting zijn de gerealiseerde baten in 2005 ongeveer 10,7% hoger. In vergelijking met 2004 zijn de gerealiseerde baten 1,7% hoger. De opbrengst van LNV is € 2,3 mln. hoger dan de oorspronkelijke begroting. De gerealiseerde opbrengst derden benadert de begroting en is circa 15,6% hoger dan de realisatie van 2004. De totale baten komen € 3 mln. hoger uit dan begroot met name als gevolg van de € 2,3 mln. hogere LNV-bijdrage. De totale lasten over 2005 zijn circa € 2,7 mln. hoger uitgevallen dan oorspronkelijk begroot.

Met betrekking tot de veranderingsprojecten is € 1 mln. als buitengewone last in de begroting opgenomen.

De gerealiseerde veranderingskosten zijn in de reguliere lasten opgenomen. Dit is dan ook de belangrijkste oorzaak voor het feit dat de materiële uitgaven hoger uitvallen dan begroot. Ten opzichte van de gerealiseerde lasten van 2004 zijn de totale lasten in 2005 7,2% hoger.

Toelichting op de verkorte jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen zijn ten opzichte van het vorige boekjaar niet gewijzigd. De waardering en resultaatbepaling hebben plaatsgevonden met inachtneming van algemene beginselen van voorzichtigheid, toerekening aan periodes, continuïteit en bestendige gedragslijn. In beginsel luiden alle bedragen tegen nominale waarde en/of op basis van historische uitgaafprijzen.

Vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaffingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen.

Vorderingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen nominale waarde, verminderd met de noodzakelijk geachte voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Resultaatbepalingsgrondslagen

De resultaten zijn berekend op basis van historische kostprijzen, waarbij de baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Balans

(bedragen x € 1.000,-)

	31-12-2005	31-12-2004
	Balans 2005	Balans 2004
Activa		
Immateriële activa	972	1.356
Materiële activa		
*installaties en inventarissen	2.083	1.738
*overige materiële vaste activa	499	579
Debiteuren	3.394	4.477
Nog te ontvangen	2.880	895
Liquide middelen	908	2.001
Totaal activa	10.736	11.046
Passiva		
Eigen vermogen		
*exploitatiereserve	1.068	669
*onverdeeld resultaat	-1.198	399
Leningen bij MvF	3.567	4.336
Voorzieningen	698	1.081
Kortlopende schulden		
*crediteuren	1.169	491
*nog te betalen	5.432	4.070
Totaal passiva	10.736	11.046

Toelichting op de balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Activa

Materiële en immateriële activa

(bedragen x € 1.000,-)

	Overige materiële vaste activa	Immateriële activa	Installaties / inventarissen	Totaal
Aanschaffingsprijs	2.610	2.918	3.626	9.154
Cumulatieve afschrijvingen	2.031	1.562	1.888	5.481
Boekwaarde per 31-12-2004	579	1.356	1.738	3.673
Mutaties boekjaar 2005				
Bij: investeringen	248	48	655	951
Af: afschrijvingen	-340	-444	-310	-1.094
Bij: aansluiting activa module	12	12	-	24
Totaal mutaties	-80	-384	345	-119
Aanschaffingsprijs	2.858	2.925	4.162	9.945
Cumulatieve afschrijvingen	2.359	1.953	2.079	6.391
Boekwaarde per 31-12-2005	499	972	2.083	3.554

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaffingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen. De immateriële vaste activa bestaan uit voor de PD ontwikkelde software. De waardering vindt plaats tegen de hiervoor aan derden betaalde gelden. De afschrijvingstermijn is gesteld op 5 jaar.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaffingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen. Afhankelijk van de economische/technologische levensduur wordt een afschrijvingstermijn gebruikt van 3 en 10 jaar.

Debiteuren

Het saldo debiteuren is ten opzichte van 31 december 2004 gedaald met ongeveer € 1 mln. De post 'Nog te factureren omzet' daarentegen is circa € 1,7 mln. hoger. In januari 2006 is voor € 1,7 mln. gefactureerd over periode december 2005. Betreffende post is gerubriceerd onder 'Nog te ontvangen'.

Wegens definitieve oninbaarheid is € 134.000,- aan vorderingen op de voorziening afgeboekt. Er is een voorziening ter hoogte van € 220.000,- opgenomen ter dekking van het debiteurenrisico.

Nog te ontvangen

De post 'Nog te ontvangen' bestaat voor het grootste gedeelte uit nog te factureren opbrengsten over uitgeoefende diensten. Als gevolg van de invoering van het nieuwe tariefstelsel en problemen met de automatisering rondom de facturering is deze post fors opgelopen.

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit het saldo bij het ministerie van Financiën ter waarde van € 892.000,-. Tevens bestaat deze post uit de contante tegoeden op de PD-locaties en de kas in Wageningen. Voor zover de liquiditeitsruimte het toelaat wordt gebruik gemaakt van een depositofaciliteit.

Passiva

Eigen vermogen

(bedragen x € 1.000,-)

	Exploitatie- reserve	Onverdeeld resultaat	Agentschaps- vermogen
Stand per 31-12-2004	669	399	1068
Overboeking onverdeeld resultaat	399	-1.597	-1.198
Stand per 31-12-2005	1.068	-1.198	-130

Het totaal van de exploitatiereserve en het onverdeeld resultaat is volgens de Regeling Vermogensvoorschriften 2001 gemaximeerd op 5% van de gemiddelde omzet over de drie meest recente jaren.

Leningen

De mutaties van de leningen bij het ministerie van Financiën zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000,-)

Stand per 31-12-2004	4.336
Aflossingen	1.069
Leningen afgesloten in 2005	300
Stand per 31-12-2005	3.567

Op de leningen is de Regeling Leen- en depositofaciliteit baten-lastendiensten 2001 van toepassing. Het rentepercentage is afhankelijk van de looptijd van de leningen en varieert van 2,52% tot 5,55%. De looptijd van de leningen is afhankelijk van de economische levensduur van de te financieren vaste activa. De aflossingsverplichting voor 2006 bedraagt € 1,2 mln.

Voorzieningen

(bedragen x € 1.000,-)

	Reorganisatie	Assurantie eigen risico	Totaal
Stand per 31-12-2004	1.056	25	1.081
Dotaties	-	-	-
Onttrekkingen	-381	-2	-383
Stand per 31-12-2005	675	23	698

In 2005 is een bedrag van € 381.000,- onttrokken aan de reorganisatievoorziening. De reorganisatievoorziening heeft betrekking op de reorganisatie van de buitendienst, vooruitlopend op Plantkeur. Over de invoering van Plantkeur wordt momenteel nog onderhandeld tussen het ministerie van LNV en het bedrijfsleven.

Kortlopende schulden

De post 'Kortlopende schulden' betreft vooral financiële verplichtingen ten aanzien van het personeel (vakantiegeld en verlofdagen) en ontvangen voorschotten voor projecten, onder andere op het gebied van internationale samenwerking. Tevens bevat deze post de vooruitontvangen omzet van € 2,3 mln. van het moederdepartement.

Staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000,-)

Omschrijving	Realisatie 2005	Realisatie 2004
Baten		
Opbrengst moederdepartement	14.400	16.337
Opbrengst derden	15.183	13.124
Buitengewone baten	381	-
Bijzondere baten	4	-
Rentebaten	44	51
Totaal baten	30.012	29.512

Omschrijving	Realisatie 2005	Realisatie 2004
Lasten		
Apparaatskosten		
*personeelskosten	18.284	17.535
*materiële kosten	8.452	7.164
*huisvestingskosten	3.005	3.060
Afschrijvingskosten		
*materieel	650	623
*immaterieel	444	414
Rentelasten	202	178
Dotaties voorzieningen	134	139
Buitengewone lasten	39	-
Totaal lasten	31.210	29.113
Saldo baten en lasten	-1.198	399

Toelichting baten

Opbrengsten moederdepartement

De opbrengst moederdepartement heeft betrekking op de vergoeding voor de dienstverlening ten behoeve van het ministerie van LNV.

Rentebaten (na opbrengsten derden)

De rentebaten hebben betrekking op de deposito-rekening en de rekening courant bij het ministerie van Financiën.

Opbrengsten derden

De opbrengsten derden kunnen als volgt worden gespecificeerd:
(bedragen x € 1.000,-)

Product	2005
Basistarief (vanaf 1 april)	2.180
Zendingsinspecties weren en vrijwaren	4.059
Weringsinspecties RC groenten en fruit (vanaf 1 april)	1.204
Weringsinspecties RC snijbloemen	2.713
Enkelvoudige audits	25
Samengestelde audits	29
Diagnoses	649
Advies derden en overige overheden	1.068
Kennisontwikkeling	58
Derden bedrijfs- en perceelsinspecties	1.994
Gewasbeschermingsbeschikkingen	242
Certificaten zonder inspectie	322
Documentencontrole (vanaf 1 april)	640
Totaal	15.183

Met ingang van 2005 zijn de productgroepen opnieuw gedefinieerd, derhalve zijn er geen vergelijkende cijfers met 2004 opgenomen.

Toelichting lasten

Apparaatskosten

De automatiseringskosten zijn ten opzichte van 2004 gestegen van circa € 1,2 mln. naar € 1,9 mln. De oorzaak is gelegen in het feit dat in 2005 het nieuwe Reduced Check-systeem geïmplementeerd is en er geïnvesteerd is in de verbetering van het factureringsproces. Daarnaast zijn de kosten gestegen vanwege de uitbesteding van systeembeheer aan DICTU. Verder is er o.a. ten bate van Toekomstvisie PD gebruik gemaakt van kennis en expertise van derden.

Kasstroomoverzicht voor het jaar 2005

(bedragen x € 1.000,-)

Omschrijving	Realisatie
Rekening-courant RHB 31-12-04	1.989
Totaal operationele kasstroom	623
*totaal investeringen (-/-)	-951
*totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	-
Totaal investeringskasstroom	-951
*eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	-
*eenmalige storting door moederdepartement (+)	-
*aflossing op leningen (-/-)	-1.069
*beroep op leenfaciliteit (+)	300
Totaal financieringskasstroom	-769
Rekening-courant RHB 31-12-05	892

Status jaarrekening

De verkorte jaarrekening van de Plantenziektenkundige Dienst, zoals opgenomen in dit jaarverslag, is ontleend aan de jaarrekening 2005 van de Plantenziektenkundige Dienst.

De Algemene Rekenkamer, die het departementale jaarverslag van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit jaarlijks onderzoekt, zal op de derde woensdag in mei haar oordeel over het jaarverslag 2005 in een rapport aan de Staten-Generaal aanbieden.

In dit rapport kunnen opmerkingen worden gemaakt over het financiële beheer, het departementale jaarverslag en de jaarrekening van de Plantenziektenkundige Dienst.

De Auditdienst van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft bij de jaarrekening 2005 van de Plantenziektenkundige Dienst een goedkeurende verklaring verstrekt.

Accountantsverklaring

In het kader van de controle, bedoeld in artikel 66 van de Comptabiliteitswet 2001, hebben wij de jaarrekening 2005 van de Plantenziektenkundige Dienst alsmede de in dit jaarverslag opgenomen verkorte jaarrekening 2005 van de Plantenziektenkundige Dienst gecontroleerd. De verkorte jaarrekening 2005 is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2005 van de Plantenziektenkundige Dienst. Bij die jaarrekening hebben wij op 14 maart 2006 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt.

De verkorte jaarrekening 2005 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directeur van de Plantenziektenkundige Dienst. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verkorte jaarrekening 2005 te verstrekken.

Wij zijn van oordeel dat de verkorte jaarrekening 2005 op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming is met de jaarrekening waaraan deze is ontleend.

Voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de rechtmatigheid en de deugdelijke weergave van de financiële informatie van de Plantenziektenkundige Dienst en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle dient de verkorte jaarrekening 2005 te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 14 maart 2006 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring.

Auditdienst van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

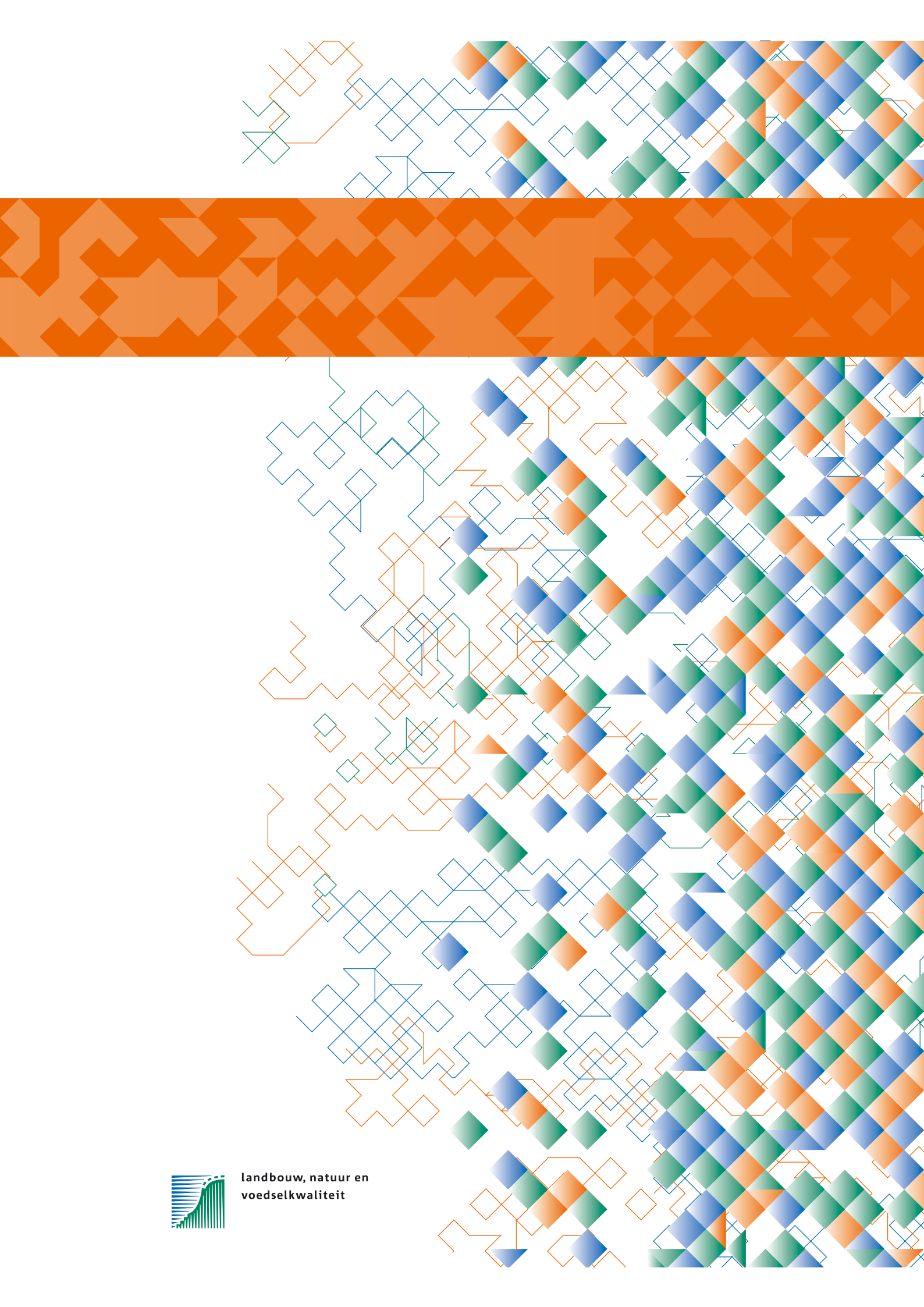
drs. J.N.H.M. Durenkamp RA
auditmanager

P.J. Borg RA
plv. hoofd afdeling
Accountantscontrole en Certificering

Den Haag, april 2006

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit